

jo bilo možno objavljati tudi starejše skladbe. Rešen materijalnih skrbi, posvetil se je Dvořák popolnoma kompoziciji, in ker ga je povelečevala zavest, da sedaj ne piše več za svojo miznico, ampak za milijone glasboljubnih ljudi, izsiral je njegov genij, ujačen v delu, s čudovito plodnostjo vedno novih in novih zakladov pred strmeči svet; hkrati se je zaznalo po vsem svetu, da je Dvořák skladatelj prav po božji milosti.

O nadaljnem življenju je le malo povedati. Da je bil pozvan profesorjem na praškem konservatoriji, da ga je modroslovna fakulteta imenovala častnim doktorjem, da biva sedaj za nekaj let v Novem Yorku kot ravnatelj tamošnjega konservatorija, to vse je dovolj znano. Le nekaj naj se še izrečno poudarja, da je namreč prvo obče in neomejeno svetovno priznanje dosegel pri Angležih, in sicer baš s svojo „Stabat Mater“, ko se je leta 1883. v Londonu prvič proizvajala.

Dvořáková plodovitost je tolika, da ima njegovo najnovejše tiskano delo že številko 92. Znamenitejša dela so po skupinah razdeljena ta: I. Orkestralna dela: a) šest simfonij, B, Es, D op. 60., Dm op. 70., F op. 76., G op. 88.; b) overture: „K Tylu“ op. 62., „Husitska“ op. 67., „Poletna noč“, „Tragiška“ in „Koncertna overtura“; c) druge orkestralne skladbe: „Suita“ (D) op. 39., „Slovanske rapsodije“ op. 45., „Slovanski plesi“ op. 46. in 72., „Legende“ op. 59., „Simfoniške varijacije“ op. 78. — II. Komorne skladbe: Klavirski trio op. 21., 26., 65., serenada za godala op. 22., serenada za pihala op. 44.; kvarteti op. 23., 34., 51., 61., 80., 81., 87.; notturno op. 40.; sekstet op. 48.; kvintet op. 77. — III. Klavirske skladbe so mnogoštevilne, med njimi najbolj znane: „Dumke“ op. 12. in 35., „Klavirski koncert“ op. 33., „Iz Šumave“ op. 68.; valčki in mazurke. — IV. Opere: „Král a uhliř“, „Šelma sedlak“, „Dimitrij“, „Jakobin“. — V. Veliki pevski zbori: „Himnus“ op. 30., „Stabat Mater“ op. 58., „Svatebný kořile“ op. 69., „Sv. Ludmila“ (oratorij) op. 71., „Psalm 149.“ op. 79., „Missa solemnis“ op. 86., „Requiem“ op. 89. in najnovejši, v Ameriki zloženi in tam proizvajani „Te Deum“. — VI. Manjše skladbe za petje: Osem dvospevov po moravskih národnih pesmih op. 20. in 38.; „Moravski glasi“ (13 duetov za sopran in alt) op. 32.; „Ave maris stella“, „O sanctissima“ in mnogo moških zborov in pesmij. —

„Stabat Mater“, skladatelju samemu najljubša skladba, bila je zložena leta 1876., instrumentirana pa meseca septembra in oktobra leta 1877. Izvajala jo je najprej v praški Sofijini dvorani „jednota hudebních umělců“, kateremu društvu je kompozicija tudi posvečena. Svetovno slavo pa si je pridobila v Londonu leta 1883. Od tedaj se izvaja skoro po vseh velikih mestih. Skladba je po obliki nekako podobna oratoriju,* kar pa ni, ker nima dramatiškega razvoja. Obdeluje v desetih samostojnih številkah staro, 20 kitic obsežajočo, v latinskih tercinah zloženo cerkveno pesem „Mater Dei dolorosa“, katera pa se navadno imenuje po začetnih besedah „Stabat Mater“. Pesem se pripisuje laškemu pesniku Jacoponu da Todi iz rodu plemenitih Benedettijev, porojenemu sredi 13. stoletja v Todi, umršemu leta 1306. Prvotno je bil pesnik imovit in čislán odvetnik v Rimu, toda nagla smrt njegove žene ga je tako genila, da je stopil v red sv. Frančiška in bil potem frančiškan. Pesem je poleg „Dies irae“ Tomaža Celanskega (Celanó) iz istega stoletja najgenljivejša in najbolj znana latinska pesem srednjega veka in se poje ali moli v cerkvi kot tako zvana „sekvenca“ (sequentia) zlasti na praznik žalostne Matere Božje dué 25. marca. Predočuje pa se nam v pesmi bolest Matere Božje ob smrti Odrešenikovi. — Mnogi skladatelji so se že lotili te pesmi; najznamenitejši so med starejšimi *Paestrina*, *Pergolese* in *Astorga*, med novejšimi pa *Haydn*, *Winter*, *Rossini* in *Dvořák*. (Konec prihodnjic.)

Slovensko planinsko društvo. Jako veselo pozdravljamo to zelo potrebno vseslovensko društvo, katero se je ustanovilo po mnogih zaprekah in si izbralo belo Ljub-

Ijano za svoj sedež. Društvu namen je spoznavati slovenske gore, planine in kraški svet ter pospeševati potovanje po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Društvena pravila je potrdilo ministerstvo notranjih stvari, in početkom meseca sušca si je odbor izbral za načelnika g. prof. *Fr. Orožna* ter pričel svoje delovanje.

Reči moramo, da »Slovensko planinsko društvo« v kratkem času svojega obstanka vrlo deluje in napreduje. Doslej je zaznamenovalo ta-le pota: na goro Sv. Jošta (860 m) in sicer iz Kranja in Škofje Loke; na dolejnjski Kum (1219 m) iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja; na Šmarijao goro (671 m) iz Tacna in Medvode; od črnuškega mostu čez Rašico (641 m) v Trzin. Dne 12. sušca je bil prvi društveni večer v vrtni dvorani pri Maliči. Po zanimljivem nagovoru načelnikovem je g. prof. *V. Borštner* predaval »o Kamniških planinah«. Razlagal nam je zelo umevno krasne planine na znanem reliefnem zemljevidu Lergetporerjevem in na drugem zemljevidu, nalašč narisanim za to predavanje. Mično je opisal pot na Ostrico in slikal veličastni razgled s tega vrha. Po mnogih na ogled postavljenih fotografijah je bilo predavanje še zanimljivejše in je gotovo marsikomur vzbudilo hrepenenje po ónih v nebó kipečih višinah. Pevci so izborno peli nekaj primernih pesmij, gg. *Schweiger* in *Seidl* pa sta si s svojim igranjem na citre pridobila mnogo pohvale. G. *Seidl* je igral in poklonil »Slovenskemu planinskemu društvu« nalašč za ta večer zloženo polko »Na planine«, katera točka se je vzprejela jako pohvalno.

Društvu je že pristopilo nad 150 članov, a še mnogo premalo za tako važno društvo. Kakor čujemo, ima odbor jako lep in obširen načrt za svoje delovanje, toda zvršiti se dá le, ako bođe slavno občinstvo izdatno podpiralo to mlado a krepko društvo. Stvarnik sam je bogato obdaril slovensko zemljo, katera se ponaša s krasnimi planinami in znamenitostimi, skritimi v kraških otlinah.

Pristopajte novemu društvu, katero je gotovo vredno največjega zanimanja, ker hoče našim deželam ohraniti slovenski značaj! Slovenski napisi naj kažejo pot na naše gore in planine, slovenska beseda se blésti v ravnini in na planini! Ustanovnik plača jedenkrat za vselej 30 gld., vsak pravi član pa 3 gld. na leto in 1 gld. vzprejemnine. Naslov: »Slovensko planinsko društvo« v Ljubljani.

Matica Hrvška. (Konec.) »Zabavna knjižnica« priobčuje v svojem 145.—147. zvezku najnovejše delo znanega pripovedovalca *Vjenceslava Novaka*, realistiško nadahnjeno povest »Pod Nehajem«, nagrajeno iz zaklade Dušana Kotura. V nji se nam jako prijetno opisuje senjsko življenje iz polpreteklega časa. Velikih značajev pač ni v tej povesti, takisto ne velikih dogodeb, toda pisatelj pripoveduje do cela zanimljivo, vé o pravem času razveseliti čitatelja, dočim nas drugje pretresa tragika, katera se pojavlja v teh krasno opisanih prizorih iz preprostega življenja. Jako simpatiška je Jela Mikulčičeva, poleg nje Ida Martiničeva; izmed moških značajev pa nas je sósebno zanimal bolni profesor Huger, dasi mu je prisojena nekamo premajhna naloga, in njega drug »kozmpolit« Hadaček; major Gröhl je utegnil biti nedavno še tipiški. Vsa povest je prešinjena z iskrenim rodoljubjem in kaže, da je pisatelj dosti opazoval svoje ljudi ter se do živega zaglobil v njih delovanje in mišljenje. — Da poslavi štiristoletnico, odkar je bila odkrita Amerika, izdala je »Matica Hrvška« knjigo »Krištof Kolumbo i otkriće Amerike«, za katero je pisatelj *Juraj Carić* porabil najboljše vire. Knjigo, nagrajeno iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića, krasi 51 slik, dodana pa ji je tudi karta Kolumbovih potovanj. Nje vsebina bođe zanimala i mlade i odrasle čitatelje. — »Zabavne knjižnice« 148.—149. zvezek obseza igrokaz iz narodnega življenja, katerega je pod naslovom »Pastorak« spisal *Josip Eugen Tomić*. »Pastorak« Nikola ljubi Anico, hčer vaškega krčmarja Gjukanana; rad bi jo pa vzel v zakon tudi njega očuh Marko, bogat kmet, kateremu se je lahkomišelni Gjukan precěj zadolžil. Na javni dražbi kupi Marko Gjukanovo